

Можна запропонувати наступні постулати, що відображають економічну сутність зв'язку між конкуренцією і інноваційним розвитком:

1. Економічний закон конкуренції є законом більш високого порядку, ніж «закон інноваційного розвитку».

2. Конкуренція є першоосною і джерелом виникнення інновацій.

3. Конкуренція як складна і динамічна категорія проявляє себе в суспільстві і суспільному виробництві у вигляді інноваційного розвитку.

4. Інноваційний розвиток представляє собою лише одну із сторін прояву конкуренції і відображає її прогресивний напрямок.

5. Особливості і зміст конкуренції визначають форми і види інноваційного розвитку.

6. Інноваційний розвиток відображає прогресивний напрямок процесу конкуренції в суспільному виробництві.

7. Інноваційний розвиток як форма прояву конкуренції визначає в значній мірі основні напрямки соціально-економічного розвитку суспільства.

8. Конкуренція, переважно через інноваційний розвиток, визначає ключові напрямки соціально - економічного розвитку суспільства.

9. Інноваційний розвиток, як і конкуренція, з позиції діалектики постійно діє в просторі і часі.

10. Інноваційний розвиток, на відміну від конкуренції, більш конкретно зорієнтований на досягнення нових економічних цілей і результатів.

Таким чином, в даній роботі представлено особливості економічного розвитку підприємства в умовах конкурентної боротьби і обґрунтовано необхідність орієнтації в такому розвитку на інноваційну діяльність і ефективні маркетингові дослідження.

ДОСЯГНЕННЯ ПРЕСТИЖУ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА НА РИНКУ ШЛЯХОМ ІНТЕЛЕКТУАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

*Шевчук О.А., к.е.н., доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки,
Національний технічний університет України «КПІ», м. Київ, Україна*

Згідно до ресурсної концепції [1], успішність довгострокової стратегії лідерства промислового підприємства на ринку значною мірою детермінована ключовими компетенціями, які відображають здатність людського капіталу підприємства до генерації нових ідей і технологій.

Добре підготовлені працівники, як правило, мають більшу продуктивність і, як наслідок, більш здатні до навчання. Також вони мають більшу здатність до виробництва чогось нового, до підвищення продуктивності праці, як шляхом удосконалення існуючих технологічних процесів, так і за рахунок впровадження більш високих технологій. Все це, у сукупності, призводить до збільшення прибутків

підприємства, підвищення конкурентоспроможності його продукції та отримання визнання на всіх типах ринків.

Тому, пропонуємо сценарій, що пов'язаний з досягненням вітчизняним промисловим підприємством престижу на ринку шляхом інтелектуалізації інноваційного потенціалу, розроблений на базі принципів побудови ієрархічної системи (див. рис.).

Зазначимо, що в основі інтелектуалізації інноваційного потенціалу лежить капіталізація знань, за рахунок чого підвищується продуктивність праці, збільшується наукоємність виготовленої продукції та послуг, і як наслідок, забезпечується інноваційний прорив та лідерство підприємства на національному та світовому ринках.

Рис. Сценарій досягнення лідерства на ринку (розроблено автором)

Зрозуміло, що вітчизняні промислові підприємства, як і будь-яка соціально-економічна система мають можливість досягнути найвищих показників лише за умов безперервного розвитку.

У визначеному контексті, розвиток передбачає придбання нових якостей, зміни принципів та напрямків роботи, що визначають стійкість життєдіяльності вітчизняного промислового підприємства як системи та його конкурентоспроможність і місце у гео економічній стратифікаційній системі.

Основною метою діяльності такого підприємства стає отримання престижу на ринку за рахунок досягнення лідерства. А, основними силами, що сприяють досягненню визначеної мети виступають ключові компетенції, інновації та інвестиції.

Відповідно до визначення промислового підприємства як системи соціально-стратифікаційних відносин між коаліцією власників ресурсів, що забезпечують коаліцію інтересів [2], головними акторами, які сприяють реалізації визначеної мети виступають:

– домінуючі власники та топ-менеджери (відповідно інноваційно-налаштована бізнес-еліта та координаційно-управлінська еліта) [2, 3], які представляють організаційно-управлінську підсистему підприємства,

– спеціалісти, які зайняті у НДДКР (інтелектуально-креативна - творча еліта підприємства) [2, 3], що визначає техніко-технологічну підсистему;

– людський капітал підприємства (трудоий колектив), який за рахунок наявності базових та професійних компетенцій формує когнітивну підсистему підприємства.

В якості інструмента стратегічного розвитку промислового підприємства, на наш погляд, повинна виступати інституціонально-культурна підсистема, основною метою діяльності якої є мотивація до впровадження інновацій.

В основу мотивації діяльності економічних агентів пропонуємо покласти процесуальні теорії, що використовують мотиваційні механізми, які спрямовані на досягнення певної мети та отримання винагороди. А саме: теорію справедливості С. Адамса; мотиваційну теорію очікувань В. Врума та комплексну процесуальну теорію мотивації Портера-Лоурена.

Таким чином, в якості основних мотиваційних аспектів діяльності людського капіталу промислового підприємства, за рахунок якого формуються імперативи його розвитку виступають три основних домінанти. А саме: можливість професійного зростання, можливість для реалізації свого творчого потенціалу та збереження роботи.

У сукупності означені фактори, з одного боку, сприяють розвитку особистості та збільшенню доходів кожного працівника, а з іншого – реалізація мотиваційних прагнень підвищує продуктивність праці, покращує якість виготовленої продукції та підвищує конкурентоспроможність продукції. Що є основою для отримання престижу та влади промислового підприємства на всіх типах ринків.

Зазначимо, що більшість вітчизняних промислових підприємств вже відчують необхідність підвищення вимог щодо якості людського капіталу підприємства. В основі цього лежать основні запити, що ставить перед товаровиробниками розвиток економіки знань та розповсюдження процесів глобалізації. А саме: підвищення якості та сервісу обслуговування продукції, застосування у виробництві більш складних систем, технічні та технологічні інновації тощо. Це, в свою чергу, з одного боку розширює межі та склад вимог щодо працівників, а з іншого, вимагає нових підходів щодо підвищення ключових компетенцій будь-якого працівника.

Задля чого на вітчизняних промислових підприємствах, пропонуємо створювати фонди професійного навчання що є запорукою для інтелектуалізації інноваційного потенціалу, в основі якого лежить монополія на знання. Зазначимо, що знання – це основний вид монополії, що надає додаткових переваг у ринковому середовищі за рахунок використання інтелектуального капіталу індивідів. Така монополія, надає додаткових переваг як її власнику, так і підприємству, де вона застосовується.

З точки зору суб'єкту власності, знання – це можливість отримання додаткової інтелектуальної ренти – максимізації доходу. А з точки зору підприємства – отримання додаткових доходів – максимізації прибутків.

Щодо максимізації прибутків, то зазначимо, що сьогодні, все більшого значення набувають такі підприємства, в основі діяльності яких лежить певний трикутник - трикутник знань. В свою чергу, він складається також з трьох основних компонентів – безпосередньо знань, досліджень та інновацій.

Щодо знань, то в даному випадку, мова ведеться про інтелектуальний капітал працівників підприємства, що формується в когнітивній підсистемі.

Щодо досліджень, то в даному випадку, мова ведеться про використання креативного потенціалу підприємства, який застосовує ідеї в результаті власної творчої діяльності у техніко-технологічній підсистемі.

Інновації необхідно розглядати як результати впровадження творчого креативного потенціалу підприємства (корпорації), що здійснюється на основі координації діяльності інституціонально-культурної та організаційно-управлінської підсистем.

Результатом використання знань стає питома вага нових видів продукції в загальному обсязі виробництва, за рахунок чого збільшується конкурентоспроможність продукції та підвищується статус промислового підприємства у зовнішньоекономічній стратифікаційній системі.

Список літератури:

1. Тис Д. Дж. Динамические способности фирмы и стратегическое управление / Д. Дж. Тис, Г. Изано, Э. Шуен // Вестник С.-Петербур. ун-та. Сер. «Менеджмент». – 2003. – Вып. 4. – С. 133–185.
2. Шевчук О.А. Імперативи розвитку корпоративної еліти: монографія / О.А. Шевчук // МОН України, НТУУ «КПІ». – К.: 2014. – 297 с.
3. Шевчук О.А. Еліта як домінанта розвитку людського капіталу: монографія / О.А. Шевчук // МОН України, НТУУ «КПІ». – К.: 2012. – 246 с.

АКТИВІЗАЦІЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРАРНІЙ СФЕРІ

*Шпак Н. А., аспірант кафедри теоретичної та прикладної економіки,
ЧНТУ, м. Чернігів, Україна*

Розвиток підприємництва в аграрній сфері є дієвим інструментом підвищення економічної активності регіону, збільшення зайнятості сільського населення, покращення результатів господарської діяльності.

Створення сприятливих умов для розвитку малого та середнього бізнесу в регіоні значною мірою залежить від комплексу дій місцевих органів влади.